

ประวัติความเป็นมาของวัดราชธานี

วัดราชธานี เป็นวัดที่สังกัดมหานิกายได้ตั้งวัดเมื่อ พ.ศ. ๑๙๒๐ และได้รับพระราชทาน วิสุทธคามสี ใหม่เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ตั้งอยู่เลขที่ ๓๘ ถนนราชธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีเนื้อที่ ๑๓ ไร่ ๓ งาน ๑๓ ตารางวา

วัดราชธานีเป็นวัดที่เก่าแก่มาจากหลักฐานทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่หลงเหลืออยู่ เป็นก้อนอิฐที่นำมาก่อสร้างเจดีย์เก่าแก่ มีขนาดกว้าง ๖ นิ้ว ยาว ๑๒ นิ้ว หนา ๑ นิ้วครึ่ง ซึ่งนักโบราณคดีสันนิษฐานว่าเป็นเจดีย์สมัยสุโขทัย ในราวปี พ.ศ. ๑๙๒๐ หรือในสมัยของพระมหาธรรมราชาที่ ๒ (พ.ศ. ๑๙๑๑ - ๑๙๔๒)

มีเอกสารที่กล่าวถึงวัดราชธานีปรากฏในพระนิพนธ์เรื่อง “ระยะทางสมเด็จพระมหาสมณเจ้าเสด็จตรวจการคณะสงฆ์มณฑลฝ่ายเหนือ” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ ความว่า “วัดนี้ถาวรวัตถุเป็นชิ้นเป็นอันหลายอย่าง โบสถ์วิหารก่อด้วยอิฐมุมกระเบื้อง มีช่อฟ้าใบระกาหน้าจั่วสลักลาย ในนั้นมีพระประธานอย่างสุโขทัย”

วัดราชธานี เดิมชื่อว่า “วัดป่าละเมาะ” เพราะเต็มไปด้วยป่าละเมาะและป่าไม้ และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวัดธานี ซึ่งคำว่า “ธานี” นั้นหมายถึงชื่อของหมู่บ้าน ปรากฏในเอกสารจดหมายเหตุ เป็นครั้งแรกในจดหมายเหตุ ร.๑ จ.ศ. ๑๑๔๗ ชื่อบัญชีจ่ายข้าวส่งกองทัพ เลขที่ ๑ พ.ศ. ๒๓๒๘ มีเนื้อความว่า บ้านธานี บ้านกล้วย บ้านสวน จ่ายข้าวส่งกองทัพหมู่บ้านละ ๒ ทะนาน ในปีมะเส็งสัปดาห์กับปีมะเมียอัฐศกตรงกับ พ.ศ. ๒๓๒๘ และ พ.ศ. ๒๓๒๙

วัดราชธานีเข้าใจว่านำชื่อเมืองราชธานีมาตั้งเป็นนามวัด เพราะในระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๕ - ๒๓๗๘ ซึ่งปรากฏชื่อเมืองราชธานีเป็นชื่อเมืองชั้นของเมืองสุโขทัย โดยเขียนลงไว้ในศิลาจารึกตอนทำเนียบหัวเมืองและผู้ครองเมืองรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ศิลาจารึกนี้ติดอยู่คอสองเฉลียงพระระเบียงล้อมพระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามทั้ง ๔ ด้าน รวมทั้งหมด ๔๗๔ เมือง¹

คำว่า เมืองราชธานี เป็นชื่อหน่วยการปกครองก่อนวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๕ เจ้าเมืองมีราชทินนามว่า พระราชธานี อยู่ในความปกครองของพระยาศรีธรรมโศกราชชาติบัณฑิตสุรินทรลือชัยอภัยพิริยปรากรมพาหุ ผู้สำเร็จราชการเมืองสุโขทัย (เจ้าเมืองสุโขทัย)

¹ ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน, ๒๔๗๒, หน้า ๑๙๖

เมืองสุโขทัยก่อนวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๓๕ มีเมืองในความปกครอง ๖ เมือง ดังนี้²

๑. เมืองศรีสำโรง	เจ้าเมืองมีราชทินนามว่าพระศรีสมารังคบดี
๒. เมืองศรีรัตนา	เจ้าเมืองมีราชทินนามว่าพระศรีรัตนา
๓. เมืองกงไกรลาศ	เจ้าเมืองมีราชทินนามว่าพระกงไกรลาศ
๔. เมืองราชธานี	เจ้าเมืองมีราชทินนามว่าพระราชธานี
๕. เมืองนครนาค	เจ้าเมืองมีราชทินนามว่าพระนครนาค
๖. เมืองกงพราน	เจ้าเมืองมีราชทินนามว่าพระกงพราน

แรกทีเดียวในวิหารวัดราชธานี มีพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยปางต่างๆ เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปสมัยอยู่ทอง สมัยลพบุรีเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันได้นำไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติภูมิภาคที่ ๓ สุโขทัย ที่เหลือนอกนั้นได้ถูกเพลิงไหม้พร้อมกับกุฏิและอุโบสถ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ ดังที่ปรากฏในเนื้อเพลง "สุโขทัยระทม" ประการหนึ่ง เป็นเพลงประจำจังหวัดสุโขทัย ที่เนื้อเพลงกล่าวถึงเหตุการณ์ไฟไหม้ตลาดครั้งใหญ่ และวัดราชธานี ก็ถูกไฟไหม้ในครั้งนั้น อุโบสถที่เก็บพระพุทธรูปสำคัญก็ถูกไฟไหม้ด้วย

อุโบสถหลังที่ถูกไฟไหม้นั้นสันนิษฐานว่า ได้สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๑๐ – ๒๓๒๕ จากรูปแบบของทรงโบสถ์ แต่เป็นเพราะเกิดเหตุไฟไหม้ตลาดครั้งใหญ่ จึงทำให้ถูกไฟไหม้เสียหายเป็นอย่างมาก แต่ยังใช้ประกอบพิธีสังฆกรรมได้ เช่น ประกอบพิธีอุปสมบท การทำพิธีอธิษฐานเข้าพรรษาและออกพรรษาเป็นต้น และเมื่อกรมศิลปากร สำนักงานที่ ๖ จังหวัดสุโขทัยได้เล็งเห็นความสำคัญของตัวอาคารโบสถ์หลังนี้และเพื่อที่จะต้องการอนุรักษ์อุโบสถหลังนี้ให้สมบูรณ์ใช้ประโยชน์ได้ดั้งเดิม จึงได้เข้ามาบูรณะแบบสร้างใหม่ตามรูปแบบเดิม โดยเลือกใช้การอนุรักษ์เชิงปฏิสังขรณ์ด้วยการสร้างอาคารขึ้นใหม่ตามหลักฐานเดิม เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ และแล้วเสร็จในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

วัดราชธานีเมื่อประมาณ ๗๐ ปีก่อน ทางราชการ พ่อค้า และประชาชนถือว่าเป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง โดยที่ทางราชการได้อาศัยเป็นสถานที่ประกอบรัฐพิธีที่สำคัญ เช่น พิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาพร้อมกันนี้วัดราชธานีแห่งนี้ยังเคยเป็นสาขาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๗ เนื่องจาก

² เอกสารจดหมายเหตุ หอสมุดแห่งชาติ

วัดแห่งนี้มีการรวบรวมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ไว้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางเมือง มีอุโบสถวิหารศาลาการเปรียญ พิพิธภัณฑสถาน ศาลาวัด นอกจากจะใช้บำเพ็ญกุศลแล้วยังใช้เป็นสถานศึกษา เป็นสถานที่เรียนหนังสือของเด็กชั้นประถมศึกษาแห่งแรกในเมืองสุโขทัยและโรงเรียนมัธยมศึกษาสตรีประจำจังหวัดอีกด้วย และที่สำคัญคือ ชาวเมืองจะให้ความเคารพนับถือพระพุทธรูปของวัดเก่า ศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างยิ่ง เรียกว่า หลวงพ่อเป่าหรือหลวงพ่อเป่า

วัดราชธานีเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของจังหวัดสุโขทัย

ในช่วงอยุธยาตอนปลาย ประมาณปี พ.ศ. ๒๓๐๕ วัดราชธานีได้เป็นที่พำนักอาศัยของพระยาพิชัยดาบหัก ในสมัยที่ท่านมีชื่อว่าจ้อย หรือทองดี ได้เดินทางมายังสุโขทัย เพื่อขอสมัครเป็นศิษย์ของครูจีนแต่จิวคนหนึ่งเพื่อฝึกมวยจีน และฝึกอยู่จนสำเร็จทั้งยังได้ศิษย์วัดคนหนึ่งชื่อบุญเกิด (หมื่นหาญณรงค์) เป็นเพื่อนด้วย ตอนนั้นนายทองดีและบุญเกิดอาศัยอยู่ที่วัดราชธานี อยู่วัดนี้ได้ประมาณ ๖ เดือน ก็มีชาวจีนมาจากเมืองตากเห็นฝีมือของนายทองดีจึงชวนไปเมืองตาก³

พ.ศ. ๒๔๒๘ วันศุกร์เดือนสิบสองขึ้นสิบสี่ค่ำประกาศสัตตศก พระกำแพงพราหมณ์ปลัดผู้รักษาเมือง กรมการเมืองสุโขทัย ได้เชิญผ้าไตรพระภิกษุและเครื่องบริขารขึ้นบุษบกลงเรือแห่พร้อมด้วยกรมการและราษฎร ครั้นรุ่งขึ้น ณ วันเสาร์เดือนสิบสองขึ้นสิบห้าค่ำ เพลาเช้าสองโมงเศษ ได้นำผ้าไตรพระภิกษุและเครื่องบริขารขึ้นบนเกย น้อมค่านับกราบถวายถวายบังคมแล้วได้น้อมนำผ้าไตรพระภิกษุและเครื่องบริขารเข้าอุโบสถถวายเจ้าอธิการวัดราชธานีแล้ว กรมการเมืองสุโขทัยขอพระราชทานถวายพระราชกุศล ควรมิควรแล้วแต่จะโปรดบอกปรณินิบัติ ประทับตรามาเป็นสำคัญ⁴

วัดนี้เคยเป็นที่สถิตของพระครูเจ้าคณะเมืองสุโขทัย ซึ่งมีฉายาว่า ไชยเสโนภิกขุ ปรากฏในจดหมายเหตุ ร.๔ จ.ศ. ๑๒๒๕ ชื่อใบบอกเมืองสุโขทัยเรื่อง ขอพระไชยเสโน เจ้าอธิการวัดราชธานี เป็นพระครูสังฆปาโมกข์เมืองสุโขทัย เลขที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๔๐๖ และคงมรณภาพใน พ.ศ. ๒๔๓๐ เพราะมีเอกสารจดหมายเหตุเก็บอยู่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ชื่อจดหมายเหตุ ร.๕ เอกสารเย็บเล่มกระทรวงมหาดไทย รล. - มท. เล่มที่ ๓ ลำดับที่ ๙ เรื่องพระราชทานเพลิงศพพระครูสังฆปาโมกข์วัดราชธานี จ.ศ. ๑๒๔๙ หน้าที่ ๓๖

³ หนังสือตำนานเมืองอุตรดิตถ์ โดย วิบูลย์ บุรณารมย์

⁴ ร.๕ ม. ๒.๑๒ ก / ๑ ใบบอกเมืองสุโขทัย แผ่นที่ ๘๑ ถวายพระราชกุศลกรุงพระราชทาน พ.ศ. ๒๔๒๘

พระยาศรีธรรมโศกราชชาติบดินทรสุรินทรลือชัยอภัยพิริยะปรากฏกรมพาหุ ผู้สำเร็จราชการเมือง และพระกำแพงพราหมณ์ ปลัด พระพิทักษ์ภูธร ยกระบัตร์ พระพรหมสงคราม พระพล กรมการเมืองสุโขทัย ได้อาราธนาพระภิกษุสงฆ์วัดราชธานี ๑๘ รูปมีพระครูศุขวโรทัย อธิปไตยสงฆนิกรเป็นประธาน ให้ศีลแล้วเจริญพระพุทธมนต์พร้อมกันทุกองค์ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปีรัตนโกสินทรศก ๑๑๐ นี้ วันจันทร์ที่ ๒๐ กันยายน ร.ศ. ๑๑๐

ในปี ร.ศ. ๑๑๒ หรือ พ.ศ. ๒๔๓๖ ได้มีการค้นคว้าหาต้นกำเนิดของหุ่นกระบอกไทย ดังนั้น ประวัติความเป็นมาของหุ่นกระบอกไทยจึงสืบได้ไกลสุดแค่เพียงนายเหน่ง คนขี้ยา อาศัยวัดอยู่เมืองสุโขทัย ได้นำหุ่นไหหลำมาดัดแปลงเป็นหุ่นไทยและออกเขตร้องเล่นหากิน และต่อมาจนถึงหม่อมราชวงศ์เกาะ มหาตเล็กในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ผู้เคยได้ตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ไปเห็นหุ่นกระบอกที่เมืองอุตรดิตถ์ และได้กลับมาสร้างหุ่น ตั้งคณะหุ่นกระบอกขึ้นเป็นคณะแรกในกรุงเทพมหานครเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๖ ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ. ๒๔๔๘ โรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม ได้มาก่อนสร้างอาคารเรียนและแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๔๙ โดยมีพระครูศุขวโรทัย เจ้าคณะเมืองสุโขทัย วัดราชธานี ได้บริจาคทรัพย์ร่วมสร้างโรงเรียนเป็นจำนวนเงิน ๔๗ บาท⁵

และต่อมาเมื่อพระสมุห์ทิม ยสทินโน วัดอนงคารามธนบุรี ได้รับบัญชาจากสมเด็จพระสังฆราชให้ขึ้นมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดราชธานี เป็นพระครูชั้นประทวน ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะแขวงอำเภอเมืองสุโขทัยและอำเภอองไกรลาศ โดยเดินทางจากสถานีรถไฟพระนคร เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๖๐ มาลงรถไฟที่สถานีสวรรคโลก แล้วนั่งเรือล่องไปตามลำแม่น้ำยมจนถึงวัดราชธานี ตำบลธานี โดยได้รับเลื่อนสมณศักดิ์ตามลำดับดังนี้

พ.ศ. ๒๔๖๑ เลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระครูวินัยสารโสภิต

พ.ศ. ๒๔๗๒ เลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระครูวินิจฉัยพุทธบัญญัติ

พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้รับแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็น พระโบราณวัดถาจารย์⁶

⁵ ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม ๒๔ หน้า ๑๑๐๐, วันที่ ๑๒ มกราคม ร.ศ. ๑๒๖

⁶ งานฉลองสมณศักดิ์พระราชประสิทธิคุณ ณ วัดราชธานีสุโขทัย ๕-๗ มกราคม ๒๕๐๖ สำนักพิมพ์ธนบุรี

พ.ศ. ๒๕๐๕ เลื่อนสมณศักดิ์เป็น พระราชประสิทธิ์คุณ

การที่เจ้าอาวาสวัดราชธานีในขณะนั้น ได้ดำรงสมณศักดิ์ท่านเจ้าคุณโบราณวัตตถาจารย์นั้น เพราะเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพเสด็จประพาสโบราณสถานเมืองเก่าสุโขทัย และเมืองเก่าศรีสัชนาลัย ทรงทราบว่าเจ้าอาวาสวัดราชธานี รวบรวมพระพุทธรูปและโบราณวัตถุสมัยสุโขทัยไว้เป็นจำนวนมาก จึงทรงโปรดในรฐะการกิจประวัติของเจ้าอาวาสวัดราชธานีเป็นอย่างยิ่ง ราชทินนามโบราณวัตตถาจารย์ว่างเว้นมานาน เพราะไม่มีภิกษุรูปใดเหมาะสมกับภารกิจในการอนุรักษ์โบราณตลอดสมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงรัชกาลที่ ๘ ของราชวงศ์จักรีเลย จนนำมาใช้กับเจ้าอาวาสวัดราชธานีอีกครั้งใน พ.ศ. ๒๔๙๐ และได้รับงบประมาณ จำนวน ๒๐๐ บาท (สองร้อยบาทถ้วน) สำหรับการปกป้องรักษาโบราณสถานทั่วจังหวัดสุโขทัย ที่กรมศิลปากรฝากให้เจ้าอาวาสวัดราชธานีเป็นผู้อนุมัติงบประมาณของปี พ.ศ.๒๔๗๘ นั้น

ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๑ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จประทับแรม ณ ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย อาคารหลังเก่าทิศตะวันตกด้านริมแม่น้ำยม ในคืนวันเสาร์ที่ ๑ มีนาคม ๒๕๐๑ ในขณะที่เสวยพระกระยาหารค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ตรัสถามนายเชื่อม ศิริสนธิ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ถึงพระสมุห์ทิม ที่เคยอยู่วัดอนงคาราม แล้วขึ้นมาจำพรรษาที่เมื่อสุโขทัยว่า ขณะนี้ท่านจำพรรษาอยู่วัดใดในจังหวัดสุโขทัย มีพระราชประสงค์จะเสด็จไปเยี่ยมเป็นการส่วนพระองค์ เพราะสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ขณะเมื่อยังทรงพระเยาว์อยู่ เคยไปบำเพ็ญกุศลที่วัดอนงคารามเป็นประจำ ทรงคุ้นเคยกับพระสมุห์ทิมเป็นอย่างดี และทรงทราบว่าขณะนี้ขึ้นมาจำพรรษาอยู่ที่จังหวัดสุโขทัย แล้วทรงมีพระราชปรารภว่า ถ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงทราบอยู่ที่วัดใด ขอให้ทรงหาโอกาสไปทรงเยี่ยมคารวะแทนสมเด็จพระราชชนนีด้วย

นายเชื่อม ศิริสนธิ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยในขณะนั้น จึงให้เจ้าหน้าที่ไปแจ้งให้เจ้าคุณโบราณวัตตถาจารย์ (นามเดิมพระสมุห์ทิม) เจ้าอาวาสวัดราชธานีทราบ เพื่อเตรียมการรับเสด็จฯ ให้ทันในเวลาเช้าวันรุ่งขึ้น

ฉะนั้น เช้าวันอาทิตย์ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๑ เวลา ๑๐.๐๘ น. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยและไพร่ฟ้าพสกนิกรชาวตลาดสุโขทัยธานี จึงมีความปลาบปลื้มยินดีกันถ้วนหน้าที่ได้มีโอกาสรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่ทรงแวะเยี่ยมเจ้าคุณโบราณวัตตถาจารย์

(พระสมุห์ทิม) เจ้าอาวาสวัดราชธานีซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในตลาดกลางเมืองสุโขทัย ประชาชน อุบาสก อุบาสิกา ได้นำพวงมาลัยและช่อดอกไม้มาถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และ สมเด็จพระนางเจ้าอย่างมากมาย จนทรงรับไม้ทั่วถึง สมเด็จพระนางเจ้าฯ ได้ทรงขอให้นำดอกไม้ที่จะ ทูลเกล้าฯ ไปบูชาพระปฎิมาในพระอุโบสถแทนพระองค์ด้วย⁷

ผู้เขียนนำเรื่องที่ “ไพร่เมืองสุโขทัยนี้จึงชม” มาเล่าให้ทราบเนื่องด้วยต่อไปภาย หน้า ผู้ทราบเรื่องนี้จะล้มตายหายสูญกันไปหมด จนไม่มีใครได้ทราบเรื่องอันควรสรรเสริญชื่นชมนี้ ผู้อ่านจะไม่พบเหตุการณ์นี้ในหมายกำหนดการเสด็จประพาสจังหวัดสุโขทัย ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๑ เพราะเป็นการเสด็จส่วนพระองค์

ปูชนียวัตถุที่สำคัญ คือ

๑. หลวงพ่อเป่า

เป็นพระพุทธรูปสมัยสุโขทัย หมวดที่ ๒ จัดเป็นยุคทองทางศิลปะของสกุลช่างสมัยสุโขทัย หน้าตักกว้าง ๘๐ เซนติเมตร สูงจากฐานถึงปลายรัศมี ๑๒๕ เซนติเมตร ปางมารวิชัยพระรัศมี คล้ายเปลวเพลิง เม็ดพระศกเล็กแหลม พระขนงโก่ง พระนาสิกงอแง รับพระพักตร์กลมรูปไข่เชิด ชิดขึ้นเล็กน้อย พระโอษฐ์ยิ้มเปี่ยมด้วยพระเมตตา พระหนุเป็นปม พระศอยาวระหงตั้งตรง พระองค์ ครอบอบบาง พระพาหุกว้างพระกัณฑ์เรียวงามอ่อนช้อย ชายสังฆาฎียวางจรดพระนาภี ปลายหยัก เป็นเขี้ยวตะขาบ ครองจีวรห่มเฉียง เดิมประดิษฐานอยู่คู่กับรอยพระพุทธรบาท ที่พระมหาธรรม ราชालิไทยทรงสร้างไว้บนยอดเขาสุมนกูฎ (เขาพระบาทใหญ่) ในบริเวณอรัญญิกกรุงสุโขทัย พระ ราชประสิทธิคุณอดีตเจ้าอาวาสวัดราชธานีได้อัญเชิญมาประดิษฐานที่วัดราชธานี ส่วนรอยพระ พุทธรบาทอัญเชิญไว้ที่วัดตระพังทอง

หลวงพ่อเป่า เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ยิ่ง ที่เก่าแก่ของชาวจังหวัดสุโขทัย ที่ประชาชน ทั้งหลายยึดถือเป็นที่เคารพสักการะ กระทั่งมีคำกล่าวว่ “ถ้าใครไปสุโขทัยแล้ว ไม่ได้ไปกราบ สักการะหลวงพ่อเป่าก็เหมือนไม่ได้ไปสุโขทัยหรือไปไม่ถึง” หลวงพ่อเป่า ชื่อจริงคือ “หลวงพ่อ เป่า” แต่สำเนียงชาวสุโขทัย เรียกเป็น “หลวงพ่อเป่า” เหตุที่ได้ชื่อหลวงพ่อเป่า ก็เพราะ

---

⁷ หนังสือได้ร่วมพระบารมี โดยการให้สัมภาษณ์ของนางปทุม ศิริสนธิ ภริยานายเชื่อม ศิริสนธิ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัด สุโขทัย สำนักพิมพ์ผู้จัดการ

พระพุทธรูปองค์นี้ มีพระโอษฐ์จู้ คล้ายกำลังเป่ามन्द หรือเหมือนกำลังสูบบุหรี่นั่นเอง พุทธลักษณะของหลวงพ่opa เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เนื้อสำริด สมัยสุโขทัย

สาเหตุที่ทำให้รู้ว่า หลวงพ่opa คัดดีสิทธิ์

เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๖๒ ท่านพระครูวินัยสารโสภิต (พระราชประสิทธิ์คุณ) เจ้าอาวาสสมัยนั้น ท่านมีลูกศิษย์ (เด็กวัด) หลายคน ด้วยความซุกซนของพวกเขาเด็ก ๆ ก็พากันไปปลงเล่นน้ำที่ท่าหน้าวัด ท่านก็เกรงว่าเด็กจะจมน้ำตาย จึงไล่ตีให้ขึ้นจากน้ำ พวกเด็ก ๆ ก็พากันวิ่งหลบหนีไปตามที่ต่างๆ มีเด็กคนหนึ่งวิ่งหนีหลบเข้าไปในวิหารแอบอยู่ที่หลังพระพุทธรูป หลวงพ่opa พระครูท่านก็หาไม่พบ จึงได้กลับกุฏิไป สองวันผ่านไปเด็กคนๆ ที่ไปหลบหลังพระพุทธรูปได้ล้มป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ รักษาก็ไม่หายหลวงพ่opa ท่านก็เลยถามเด็กว่าไปทำอะไรที่ไหนมา เด็กก็เลยตอบว่าตอนที่หลวงพ่opa ไล่ตีสองวันก่อนนั้นได้เข้าไปหลบที่หลังพระพุทธรูปที่วิหาร และบอกพระพุทธรูปว่าอย่าให้หลวงพ่opa ได้พบเห็นตนเลย จะให้บุหรี ๑ มวน หลวงพ่opa ก็เลยไปกราบพระพุทธรูปที่วิหารและอธิฐานว่า ขอให้เด็กคนๆ นี้หายจากอาการป่วยด้วยเถิด จะถวายบุหรี ๑ ซอง หลังจากนั้นเด็กวัดคนๆ นั้นก็หายจากอาการป่วย เมื่อชาวบ้านทั่วไปทราบเรื่องนี้จึงพากันมากกราบไหว้เป็นจำนวนมาก และได้พบกับความศักดิ์สิทธิ์ประจักษ์ตาทุกคนและผู้ที่มาบนนั้นมักมี ขนมหม้อแกง กับบุหรี แทบจะเรียกว่าขาดไม่ได้ กล่าวได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ประจำองค์หลวงพ่opa เลยทีเดียว

เรื่องนี้คุณหญิงเชื่อนเพชรเสนา (คุณหญิงสัมพันธ์) ได้เขียนบรรยายไว้ในนิราศเมืองสุโขทัย^๘ เมื่อเดินทางมาส่งน้องชายที่จะมารับราชการเป็นอัยการเมืองสุโขทัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้มีโอกาสมาไหว้สักการะหลวงพ่opa เล่าไว้ในนิราศสุโขทัยของท่านว่า

ฯลฯ

แล้วข้ามเชิงสะพานมาถึงหน้าวัด	นามถนัตราชธานีมีลานกว้าง
เข้าโบสถ์น้อยน้อมกายถวายเบญจางค์	พระพุทธรูปรางค์ประธานตระกานตา
มีเนรใหญ่ไขประตูอยู่พิทักษ์	เห็นมีอักษรห้ามไปตามเลขา
มิให้ใครนำปองของบุราณ	จากทวารออกไปตามใจपाल
พระพุทธรูปที่มีแต่เกศสังเขกหลาย	ตั้งเรียงรายหลายขนาดอาสน์ฐาน
ภาชนะเนื่องนองของเบาราน	ถ้วยโถพานกระปุกกระถางต่างนานา

^๘ รถไฟไทยดอทคอม และหนังสือสาระดีดีเมืองธานีวันวาน โดยเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

ที่ไม่ทราบใช้อย่างใดสมัยนั้น	รูปพรรณสัณฐานจะแจ้งแฉ่งว่า
ล้วนดินเผาเคঁ้าปั้นด้วยปัญญา	ตามประสาตามสมัยใช้ได้การ
ท่านแต่ก่อนมิใช่โง่โง่แต่ปาก	ยังทิ้งซากไว้ประจักษ์เป็นหลักฐาน
แบบหนังสือคำภาษาวิชาการ	ให้บุตรหลานเรียนคืบสืบกันมา
ออกจากโบสถ์พิพิธภัณฑสถานเก่า	รูปพระพุทธรูปเจ้านั่งตั้งอยู่ข้างหน้า
มีนามเรียกหลวงพ่อเป่าชาวประชา	นับถือว่าศักดิ์สิทธิ์อิทธิไกร
มีทุกซักร้อนบนกันให้ท่านช่วย	แก้บนด้วยบุหรี่ปูหรือจี้ใส่
พระโอษฐ์พระสุบนั้นเป็นควันไป	ว่าลามไหม้หมดมวนเห็นถ้วนกัน

ฯลฯ

หลวงพ่อเป่าจึงมีความหมายว่า “พระผู้ปัดเป่าทุกข์โศก โรคภัยและอุปสรรค” ผู้นับถือจึงมาบนบานเมื่อสำเร็จประสงค์แล้ว ก็จะแก้บนโดยผลไม้ ขนมหม้อแกง ไหมเนียมแก้ด้วยหัวหมู เป็ด ไก่ กุ้ง ปลาของสดของคาวเหมือนพระหรือเทพองค์อื่นๆ สิ่งที่น่าอัศจรรย์ก็คือ หลวงพ่อเป่าขอบุหรี่ปูหรือใครบนด้วยบุหรี่ปูต้องแก้บนโดยจุดบุหรี่ปูใส่พระโอษฐ์ให้หลวงพ่อเป่าจะสูบจนหมดมวนโดยไม่มีดับ⁹

๒. หลวงพ่อพระพุทธรูปประทานพร

พระพุทธรูปประทานพรเป็นพระพุทธรูปนั่งบนฐาน พระบาทประทับบนดอกบัว ยกพระหัตถ์ซ้ายเหนือพระอุระ (อก) เป็นแบบปางประทานพร พระหัตถ์ขวาวางหงายบนพระเพลา เหมือนกับปางป่าเลไลยก์ (สันนิษฐานว่าเป็นการผสมกันระหว่างปางป่าเลไลยก์กับปางประทานพรแบบยืน) องค์พระสูง ๑๐ เมตร ได้ถูกสร้างขึ้นเมื่อใดไม่มีประวัติแน่ชัด โดยพระโบราณวัตถุอาจารย์หรือพระราชประสิทธิ์คุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดราชธานีในสมัยนั้น เป็นการสร้างขึ้นครอบองค์พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ ซึ่งมีพระยาข้างปาลีเลยยกะหมอบไ้ซึ่งวงจับกระบอก น้ำ และพญา มกฏวานรถวายรวงน้ำผึ้งอยู่ด้านหน้า คอยปรนนิบัติพระพุทธรูปเจ้าอยู่ มูลเหตุของการก่อสร้างพระประทานพรครอบปางป่าเลไลยก์นั้น สืบเนื่องมาจากมีการรื้อศาลาการเปรียญหลังเก่าปรับปรุงก่อสร้างใหม่ ดูเด่นงดงามมาก ซึ่งขัดกับองค์พระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์ที่มีความชำรุดทรุดโทรม องค์พระพุทธรูปแตกร้าว พระหัตถ์ท่อนพระกรหักหายไป รูปลึงก็แตก รูปข้างก็ชำรุดจนไม่สามารถซ่อมได้ หลวงพ่อเจ้าคุณโบราณวัตถุอาจารย์ในสมัยนั้น จึงปรึกษากับกรรมการวัดอุบาสกอุบาสิกา จะทุบทำลาย

⁹ หนังสือสาระดีดีเมืองธานีวันวาน เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

พระพุทธรูปหาได้ไม่ หลวงพ่อพระโบราณวัดถาจารย์จึงได้สร้างพระประธานพรครอบไว้ดังที่เห็น
ในปัจจุบัน¹⁰ สำหรับผู้ที่บ้นองค์พระประธานพรนั้นคือ นายบุญธรรม พูลสวัสดิ์ ผู้ที่บูรณปฏิสังขรณ์
พระอจนะที่วัดศรีชุม ในอุทยานประวัติศาสตร์ จังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน

๓. พระประธานในอุโบสถ

เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสมัยสุโขทัย เนื้อสำริด หน้าตักกว้าง ๖๐ นิ้ว สูง ๗๗
นิ้ว อัญเชิญมาจากเมืองเซียงมาประดิษฐานที่อุโบสถหลังเก่า หลังจากไฟไหม้อุโบสถหลังเก่า พระ
ประธานได้รับความเสียหายไม่มากนัก และยังคงประดิษฐานอยู่ที่เดิม ต่อมาได้ถูกโจรกรรมเสียรไป
ไม่สามารถติดตามคืนมาได้ จึงทำให้เกิดความสังเวชใจยิ่งนักของชาวสุโขทัย เจ้าอาวาสในขณะนั้น
ได้ระดมปัจจัยในการบูรณปฏิสังขรณ์ใหม่แต่ไม่เพียงพอ จนมีนายทหารจากจังหวัดพิษณุโลกมาทำ
การบูรณะให้ใหม่ โดยนำช่างมาจากจังหวัดพิษณุโลกทำการหล่อเศียรใหม่ จึงทำให้พระพักตร์มี
ลักษณะคล้ายหลวงพ่อพระพุทธรชินราช และได้ย้ายจากอุโบสถหลังเก่ามาประดิษฐานในอุโบสถ
หลังใหม่จนถึงปัจจุบัน

๔. หลวงพ่อแดง

เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เนื้อสำริด ศิลปะตระกูลช่างตระกวนหรือเรียกสั้นๆ ว่าพระ
ตระกวน หน้าตักกว้าง ๑๑๗ เซนติเมตร ฐานกว้าง ๑๑๖ เซนติเมตร สูงจากฐาน ๑๕๔ เซนติเมตร
ที่ชาวบ้านเรียกว่าหลวงพ่อแดง เพราะที่พระพักตร์ลงชาดสีแดงไว้ตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยอัญเชิญมา
จากวัดตระกวนแล้วนำมาประดิษฐานที่รอบอุโบสถหลังเก่า ต่อมาได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์ลงรักปิด
ทอง ติดเพชรที่นลาภ จึงทำให้ความความงดงามหายไป ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖
มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

๕. พระพุทธรูปปางประธานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประธานอภัย ศิลปะตระกูลช่างอู่ทอง เนื้อสำริด สูง ๑๕๒ เซนติเมตร
ยกพระหัตถ์ด้านขวา เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖
มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

¹⁰ หนังสือสาระดีดีเมืองธานีวันวาน เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี

๖. พระพุทธรูปปางประทานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัย ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด สูง ๑๗๒ เซนติเมตร ยกพระหัตถ์ขวา เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

๗. พระพุทธรูปปางประทานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัย ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด สูง ๒๑๔ เซนติเมตร ยกพระหัตถ์ขวา หรือเรียกอีกชื่อว่า หลวงธรรมจักร เพราะพระหัตถ์ขวามีรูปธรรมจักรอยู่กลางฝ่าพระหัตถ์ เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

๘. พระพุทธรูปปางประทานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัย ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด สูง ๒๓๒ เซนติเมตร ยกพระหัตถ์ขวา หรือเรียกอีกชื่อว่า หลวงธรรมจักร เพราะพระหัตถ์ขวามีรูปธรรมจักรอยู่กลางฝ่าพระหัตถ์ เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

๙. พระพุทธรูปปางประทานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัย ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด สูง ๒๖๒ เซนติเมตร ยกพระหัตถ์ขวา หรือเรียกอีกชื่อว่า หลวงธรรมจักร เพราะพระหัตถ์ขวามีรูปธรรมจักรอยู่กลางฝ่าพระหัตถ์ เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

๑๐. พระพุทธรูปปางประทานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัย ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด สูง ๒๒๕ เซนติเมตร ยกพระหัตถ์ขวา หรือเรียกอีกชื่อว่า หลวงธรรมจักร เพราะพระหัตถ์ขวามีรูปธรรมจักรอยู่กลางฝ่าพระหัตถ์ เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี ประกาศขึ้นทะเบียน เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ เล่มที่ ๑๐๔ ตอนที่ ๑๒๑ หน้า ๓๑

๑๑. พระพุทธรูปปางประทานอภัย

เป็นพระพุทธรูปปางประทานอภัยอีก ๔ องค์ ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด สูงดหลันตามลำดับ ยกพระหัตถ์ขวา ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนของกรมศิลปกร เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี

๑๒. พระพุทธรูปปางสมาธิเพชร

เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิเพชร ศิลปะตระกูลช่างอุทอง เนื้อสำริด มีฝ้ายรัดอก หน้าตัก ๒๗ นิ้ว สูงจากฐาน ๑๒๐ นิ้ว ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนของกรมศิลปกร เก็บรักษาไว้ในวิหารชั่วคราววัดราชธานี

โบราณวัตถุที่สำคัญ คือ

๑. ธรรมาสัน (สังเค็ด)

เป็นธรรมาสันยอดสูงทรงจัตุรมุข หลังคาลดหลันตามลำดับ เนื้อไม้ประดับด้วยลายฉลุปิดทอง ติดกระจกเนื้อไม้ หน้าบรรณเป็นพระอินทร์ทรงเอราวัณ แต่ในปัจจุบันถูกนักสะสมแกะออกไป แต่เดิมได้ใช้เป็นที่ตั้งศพแม่ใหญ่ของพระยารณชัยชาญยุทธ อดีตจางวางเมืองสุโขทัย ต่อมาใช้เป็นธรรมาสันสำหรับพระเทศน์ และเก็บรักษาไว้ศาลาการเปรียญวัดราชธานี

๒. บุษบก

เป็นบุษบกขนาดเล็กสำหรับใช้ในการแห่ผ้าไตรพระกฐินและเครื่องบริขาร ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทางเรือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๘ และใช้ในสมัยพระราชพิธีสิทธิคุณ ในการแห่พระเทโวโรหณะทางเรือ ในงานเทศกาลออกพรรษาวันเทโวโรหณะ ในปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่วัดราชธานี

๓. ธรรมาสัน

เป็นธรรมาสันสังเค็ดงานพระบรมศพรัชกาลที่ ๕ เป็นธรรมาสันปิดทองลายรดน้ำ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ ๖ (พระอิสริยยศยังไม่ผ่านพระบรมราชาภิเษก) โปรดให้สร้างขึ้นเพื่อพระราชอุทิศพระราชนิพนธ์ ในงานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๕๓ พระราชทานให้แก่พระอารามที่สำคัญหรือพระอารามที่มีพระราชาคณะผู้ใหญ่ อยู่ในสมัยนั้น ปัจจุบันเก็บรักษาไว้บนศาลาการเปรียญวัดราชธานี

๔. ธรรมาสันเทศน์

ธรรมาสันเทศน์สมัยอยุธยา ที่ยอดบนสุดเป็นทรงปราสาทเปรียบเสมือนชั้นของสวรรค์มี
นาคสามเศียรทงมุลดลำดับชั้นลงมา หน้าจั่วมีช่อฟ้าใบระกาประดับกระจกหุงสีในอาคารมีดาว
เพดานดอกจกกลแกะดอกได้สวยงาม บริเวณที่วางพระไตรปิฎกเพื่อเทศน์แกะลายไทยบนไม้รูป
กระจังปฏิญาณรวนกก มีที่ตั้งเขียนด้วยดอกบัว เสาย่อมุม ทั้ง ๔ ทิศบนล่างมีกาบประดับกระจก
สลัปลีเขียวขาวกลางเสามีสีเหลี่ยมขนมเปียกปูนคล้ายอกเลา (นมเลา) อยู่กึ่งกลางเสา ถัดลงมาส่วน
ฐาน มีการปล่อยข้างใต้เป็นช่องว่างโล่ง มีลายประจำยาม, ลายกก, ลายกระจัง, กาบไผ่, มีบันได
ขึ้น เป็นตัวพญานาค ชั้นบันไดเป็นลวดลายไทย ฐานลองบันไดมีรูปสิงห์ และหนุมาน ด้านซ้ายและ
ขวา ส่วนตรงกลางเป็นข้าง

วัดเคยเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาของทางราชการ

๑. เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ “วันวิสาขบูชา”
เป็นศูนย์กลางของการจัดงานประจำปี ซึ่งเป็นสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา เพื่อสนับสนุนให้
ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน นักเรียนนักศึกษาได้พร้อมใจกันปฏิบัติธรรม โดยมีกิจกรรมดังนี้

- การบำเพ็ญกุศลทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์
- การรักษาศีล ฟังธรรม ทำวัตรสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม เจริญจิตตภาวนา
- การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- การทำจิตอาสาของประชาชนและหน่วยงานราชการ
- การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์และอบายมุขทั้งปวง
- การจัดประกวดโต๊ะหมู่บูชา
- การจัดประกวดแข่งขันสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ
- การประกอบพิธีเวียนเทียน

๒. เป็นสถานที่องค์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จัดกิจกรรมส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวไหว้พระ ๙ วัด และจัดกิจกรรมเวียนเทียนตะคัน ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดการ
แสดงย่อนยุค การแต่งกาย การค้าขาย และการละเล่น เพื่อให้ชาวต่างชาติและคนไทยได้มาย้อน
อดีตของชาวจังหวัดสุโขทัย

๓. เมื่อประมาณ ๗๐ ปีก่อนเป็นสถานที่ทางราชการ พ่อค้า และประชาชนถือว่าเป็น
เป็นวัดสำคัญวัดหนึ่ง โดยที่ทางราชการได้อาศัยเป็นสถานที่ประกอบรัฐพิธีที่สำคัญ เช่น พิธีถือน้ำ
พิพัฒน์สัตยา

๔. เป็นสถานที่สำนักงานเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี จัดกิจกรรมสงฆ์พระ รตนน้ำดำ หัวผู้สูงอายุ ร่วมกับวัดราชธานี ในช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ๑๓ - ๑๕ เมษายน ของทุกปี เพื่อรักษา ประเพณีชาวจังหวัดสุโขทัยให้คงอยู่เป็นมรดกกับลูกหลานสืบต่อไป

๕. เป็นสถานที่ที่สถานศึกษาต่างๆ ได้จัดกิจกรรมถวายเทียนจำพรรษา โดยคณะครู และนักเรียนในเขตเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ได้นำต้นเทียนจัดเป็นรูปชบวนแห่รอบตลาดเมือง สุโขทัยมาถวายวัด เป็นการกระตุ้นและปลูกฝังประเพณีของไทยให้กับเยาวชนได้เข้าใจและสืบทอด ต่อไปในอนาคต

๖. เป็นสถานที่หน่วยงานราชการจัดพิธีบำเพ็ญกุศลเกี่ยวข้องกับราชวงศ์จักรี เพราะเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม ราชินี นาดาฯ ได้เสด็จเยือนวัดราชธานีเป็นการส่วนพระองค์ เช่น การสวดมนต์เจริญจิตตภาวนาใน วันที่ ๒๘ ของแต่ละเดือน

๗. เป็นสถานที่อำนวยความสะดวกให้ศูนย์ประสานงานมูลนิธิ มิราเคิลออฟไลฟ์ ใน ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ได้จัดตั้งเป็นศูนย์ประสานภายในวัดราช ธานี เพื่อประสานงานให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนตามโครงการ “หนึ่งใจ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย”

๘. เป็นสถานที่เจ้าหน้าที่สถานีตำรวจภูธรเมืองสุโขทัย ได้จัดซ้อมการปฏิบัติการต่อ คนร้ายที่มีอาวุธและการซ้อมป้องกันฝูงชนที่มารวมตัวกันมากๆ

๙. เป็นสถานที่ที่หน่วยดับเพลิงเทศบาลเมืองสุโขทัยธานี ใช้ซ้อมการป้องกันอัคคีภัยและ เหตุฉุกเฉินเกี่ยวไฟไหม้

๑๐. สำนักงานกองบังคับการตำรวจภูธรเมืองสุโขทัย ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมถวายพระ ราชกุศลแด่พระบรมสานุวงศ์ ตลอดทั้งปี

ลำดับเจ้าอาวาสวัดราชธานี

๑. พระครูสังฆปาโมกข์ ระหว่าง พ.ศ. .... - ๒๔๓๑

อดีตเจ้าคณะเมืองสุโขทัย (ตำแหน่งปัจจุบันคือ เจ้าคณะจังหวัด)

๒. พระครูศุขวิโรทัย ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๔ – ๒๔๖๐
๓. พระราชประสิทธิ์คุณ (ทิม ยสทินโน) ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๖๐-๒๕๑๓
อดีตเจ้าคณะจังหวัดสุโขทัย
๔. พระครูอุทัยธีรคุณ (เฉลิม กุศลธมโม) ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๖๒
อดีตเจ้าคณะอำเภอเมืองสุโขทัย
๕. พระครูศรีธรรมมานุสิฐ (ทรงชัย ธวชโย ป.ธ.๖) พ.ศ.๒๕๖๒-ปัจจุบัน

เจ้าอาวาสปัจจุบันมีสมณศักดิ์ เป็นพระครูสัญญาบัตร ในพระราชทินนามที่
พระครูศรีธรรมมานุสิฐ (จร.ชต.)
ตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ ไม่มี